

j! Jämtlands Gymnasieförbund

Riktlinjer för anmälningar från skola till polis och socialtjänst när elev begår en brottslig handling

RIKTLINJEN GÄLLER FÖR ALLA GRUNDSKOLOR OCH GYMNASIESKOLOR I JÄMTLANDS LÄN

Denna riktlinje är en uppdatering av 2019 års riktlinje "Ska vi ringa polisen?". Riktlinjen är fastställd av Länsnätverket Jämtbus november 2021.

Innehåll

Inledning	3
Ansvar	3
Giltighetstid och uppföljning	3
Implementering och spridning	3
Tillgänglighet och publicering	3
Bakgrund	3
Syfte och mål	4
Målgrupper	4
Riktlinje för polisanmälan av brott	4
Anmälningsrutin	4
Hur görs en anmälan till polisen?	5
Riktlinjer för anmälan till socialtjänsten när barn kan antas fara illa	5
Hur görs en anmälan till socialtjänsten?	5
Vad händer efter att anmälan är gjord?	6
Samverkan och ansvarsfördelning	7
Barnrättsperspektiv	7

Inledning

Dokumentet togs initialt fram av Birgernätverket i Östersunds kommun. Dokumentet har förankrats hos Jämtlands läns verksamhetschefer inom socialtjänst och skola. Riktlinjerna riktar sig till alla skolor och gymnasieskolor i Jämtlands län i samverkan med länets socialtjänster samt polisen.

Dokumentet ska ses som ett underdokument till den regionala samverkansöverenskommelsen *Jämtbus – Barn i behov av särskilt stöd*.

Ansvar

Ansvarig arena för riktlinjen är Länsnätverket Jämtbus. Eventuella frågor kring riktlinjens innehåll hänvisas till Utvecklingsamordnare barn och unga inom Regional utveckling.

Giltighetstid och uppföljning

Denna riktlinje är en uppdatering av 2019 års riktlinje ”Ska vi ringa polisen?”. Riktlinjen är fastställd av Länsnätverket Jämtbus hösten 2021. Uppföljningen har skett genom att en arbetsgrupp bestående av representanter från socialtjänst, barn- och elevhälsa, förskola, polis samt Barnahus sett över riktlinjen och reviderat den.

Dokumentet ska följas upp vartannat år i det regionala Jämtbusnätverket samt vid större förändringar som rör organisation eller lagstiftning. Nästa uppföljning planeras ske 2023.

Implementering och spridning

Riktlinjen riktar sig främst till den kommunala skolans personal men det är viktigt att personal inom polisen och socialtjänsten också har kännedom om den och dess innehåll. Beslutet om riktlinjen fattas i Jämtbus och sprids vidare ut via kommunernas lokala Jämtbusnätverk. Spridning görs även i skolans nätverk för skol- och elevhälsochefer av barn- och utbildningssamordnare. De ansvarar i sin tur för information vidare till all personal inom skolan. Socialtjänsten får informationen via Jämtbus. Samordnaren för det regionala Jämtbusnätverket ansvarar för att informera polisen om att riktlinjen uppdaterats.

Tillgänglighet och publicering

Riktlinjen publiceras på Region Jämtland Härjedalens samverkan sida och finns att ta del av via denna länk:

<https://regionjh.se/forpersonalovrigavardgivarepartners/samverkankommunregion/avtalochoverenskommelser/barnochunga.4.7f464a791555012adc8f68a.html#JamtBus>

Bakgrund

Det finns inga nationella föreskrifter som anger om, hur eller när polisen ska kopplas in när brott begåtts. Den enda reglering som finns är [anmälningsplikten enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen](#). Anmälningsplikten gäller alla som är anställda inom barnomsorg och skola.

Syfte och mål

Skolverket vill att landets kommuner ska ha riktlinjer om hur skolan ska agera när ett brott begåtts. Riktlinjerna ska ge samsyn om vad som motiverar en polisanmälan eller anmälan till socialtjänsten, så att brott behandlas lika i alla skolor, samt bättre samverkan mellan skolor, polis och socialtjänst.

Målgrupper

Riktlinjen avgränsar sig till sådant som kan leda till en polisanmälan eller anmälan till socialtjänsten. Riktlinjen ersätter inte skolornas trivselregler, ordningsregler eller andra handlingsplaner som tar upp kränkande, hot och våld i vidare bemärkelse. Riktlinjen gäller för alla grundskolor och gymnasieskolor i Jämtlands Län.

Riktlinje för polisanmälan av brott

Skolans utgångspunkt är att brott och kriminalitet ska behandlas på samma sätt i skolan som i övriga delar av samhället. Skolan anmäler händelsen - polisen bedömer om eller när ett brott begåtts. Därför är skolans huvudregel att alla brottsliga handlingar ska polisanmälas, och att skolan ska göra polisanmälan.

Vid tvekan om en polisanmälan ska göras eller inte så är det bättre att göra en anmälan, polisen bedömer sedan om det enskilda ärendet ska utredas vidare eller om den gjorda anmälan kanske är en del i ett mönster som den enskilda skolan inte känner till. Bedömningen görs av polisen, det viktiga är att anmälan/informationen kommer fram. Fokus ska vara på handlingen och inte på personen som begått brottet. Skolan ska inte göra några utredningsåtgärder som kan ligga inom polisens verksamhet, eftersom det riskerar att störa en förundersökning med risk för att bevisvärderingen blir åsidosatt. Skolan ska objektivt beskriva händelsen som föranleder anmälan, och i övrigt göra vad som krävs enligt skollag, likabehandlingsplan och övriga lokala handlingsplaner.

Utgångsläget för skolan ska därför vara:

- Brottsliga handlingar ska aldrig accepteras
- Skolan ska polisanmäla alla brott som sker i skolan eller i anknytning till skoldagen
- Polisanmälan ska göras även om den misstänkte gärningsmannen inte fyllt 15 år

Anmälningsrutin

När den brottsliga handlingen utförts av elev/elever ska rektor göra anmälan. Om rektor inte finns tillgänglig ska den som rektor utsett i särskild ordning eller den i personalen som sett brottet göra anmälan. Huvudregeln är att skolan ska anmäla händelsen. Detta gäller även då målsägaren själv inte vill eller vågar anmäla händelsen.

De brott som finns i brottsbalken är brott också om de begås av personer under 15 år, trots att de inte går till domstol och inget straff kan dömas ut. Ansvaret för samhällets åtgärder när en icke straffmyndig begått ett brott finns hos de sociala nämnderna. Det hindrar dock inte polisen från att göra brottsutredningar om det finns särskilda skäl för detta, vilket regleras i [lagen \(1964:167\) om unga lagöverträdare](#).

Att gärningspersonen inte fyllt 15 år är alltså inget skäl för att skolan ska avstå från att göra en polisanmälan. Av förebyggande skäl kan det vara viktigt att polisanmäla just en gärningsperson som inte fyllt 15 år. Detta eftersom en polisanmälan ger en signal till polis och socialtjänst om att allt kanske inte står rätt till. Polisanmälan av brott begångna av yngre elever, framförallt de under 12 år, medför som regel endast att polisen utan egen utredning vidarebefordrar anmälan till socialtjänsten. Observera att polisens anmälan till socialtjänsten inte ersätter skolans skyldighet att göra anmälan till socialtjänsten.

Om en brottslig handling gjorts av någon i personalen är det inte närmaste chef utan överordnad chef som ansvarar för att polisanmälan görs. Brotts kan naturligtvis begås av betydligt fler än elever och personal, exempelvis föräldrar, syskon och andra som tillfälligt besöker skolan. I dessa fall ska överordnad chef polisanmäla.

Skyndsamt är av stor vikt, anmälan bör därför helst ske i samband med att händelsen kommit till skolans kännedom. Vid allvarligt brott mot person bör polis kallas till platsen.

Hur görs en anmälan till polisen?

Polisanmälan görs genom att kontakta polisen på 114 14, besöka en polisstation och göra en polisanmälan på plats eller genom att skicka en skrivelse till Polismyndigheten som grund för anmälan.

Riktlinjer för anmälan till socialtjänsten när barn kan antas fara illa

Anställda inom myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd, detta regleras i [Socialtjänstlagen \(2001:453\) 14.kap 1§](#). Läs mer i "Anmäla oro för barn – stöd för anmälningskyldiga och andra anmälare" <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2014-6-5.pdf>

När skolan gjort en anmälan till polisen om brottslig handling där gärningsmannen antas vara under 18 år, lämnar polisen en kopia på anmälan till socialtjänsten. Skolans skyldighet att anmäla till socialtjänsten förändras inte av att anmälan gjorts till polisen.

Hur görs en anmälan till socialtjänsten?

Vid respektive kommun finns individ- och familjeomsorg, som nås dagtid via kommunens växel. Övrig tid på dygnet kan akuta anmälningar lämnas eller konsultationer ske med social beredskap, via telefonnumret 112. Konsultera vid behov socialsekreterare i respektive kommun innan skriftlig anmälan görs eller vårdnadshavare kontaktas. I en akut situation kan det vara nödvändigt att göra en anmälan per telefon. En sådan muntlig anmälan bör sedan bekräftas skriftligt.

Vad händer efter att anmälan är gjord?

HOS POLISEN

Polismyndigheten granskar inkommen anmälan och fattar ett beslut på det inkomna underlaget. Beslut ska härvid fattas om förundersökning ska inledas eller inte, vilket regleras i [rättegångsbalkens 24.kap.](#) Om förundersökning inleds, vidtas sedan utredande åtgärder på direktiv från utsedd förundersökningsledare, i normalfallet en åklagare. När brottsutredningen är klar fattar åklagaren sedan beslut om åtal ska väckas eller att förundersökningen ska läggas ned.

HOS SOCIALTJÄNSTEN

Efter att anmälan till socialtjänsten är gjord, bekräftar denne att anmälan tagits emot och av vem. I normalfallet sker detta skriftligt. Återkoppling om en utredning har inletts eller inte kan ske om anmälaren omfattas av anmälningsskyldigheten. Därefter hindrar sekretess att anmälaren får uppgifter om barnet eller föräldrarnas personliga förhållanden. Socialtjänsten kan dock lämna ut uppgifter om den enskilde samtycker till detta. Beslutar socialtjänsten att inleda utredning är det vanligt att skolan och anmälaren är fortsatta uppgiftslämnare, muntligt eller skriftligt. Att en utredning är inledd begränsar inte anmälningsskyldigheten vid ny oro för barnet eller den unge.

BARNAHUS

Barnahus är en samverkan mellan Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Region Jämtland Härjedalen och alla åtta kommuner i länet. När en anmälan om våld eller sexuella övergrepp kommer till polisen kontaktar samordnare på Barnahus socialtjänst, polis, åklagare, barn- och ungdomsmedicin, barn- och ungdomspsykiatri till ett samrådsmöte, för planering i varje enskilt ärende.

Samråden är ett forum för samplanering för fortsatt handläggning av den aktuella polisanmälan. Barnahus i Jämtlands län är samordnare för samråden gällande barn och ungdomar som misstänks varit utsatta för sexuella övergrepp eller misshandel. Barnahus har till uppgift att kalla till samrådet och vara samrådets ordförande. Deltagare vid samråden är åklagare, polis, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri och barn- och ungdomsmedicin. Vid de tillfällen då det är barnets föräldrar som är misstänkta för att ha utsatt barnet för ett brott är det utifrån ett barnperspektiv och barnets bästa viktigt att barnet kan få vara med en trygg person som de känner till under förhöret. Ofta kan det personal från förskola och skola som följer med. Här finns mer information om rollen som trygghetsperson: <https://barnahusjamtlandslan.se/rutiner-riktlinjer/trygghetsperson/>

VITTNESPLIKT

I svenskt rättssystem gäller vittnesplikt, vilket betyder att man är skyldig att vittna om man blivit kallad till ett vittnesförhör. Den som sett eller uppmärksammat händelsen är den som ska vittna. Vittnesplikten gäller alla med några få undantag, och underåriga är inte undantagna. Domstolen kan dock befria en underårig från vittnesplikt om den befarar att den unge på grund av sin låga ålder skulle ta skada av att vittna. Regler om vittnesförhör finns i [rättegångsbalkens \(1972:740\) 36.kap.](#)

Samverkan och ansvarsfördelning

När riktlinjen inte följs eller samverkan mellan parterna inte fungerar kontaktas ansvarig för Länsnätverket Jämtbus.

Barnrättsperspektiv

Denna riktlinje utgår från barnets bästa. Ett snabbt och konsekvent agerande från skolans, polisens och socialtjänstens sida är oerhört viktigt för det enskilda barnets säkerhet i sådana krissituationer som detta dokument behandlar.